

ΤΕΥΧΟΣ 720

ΒΙΒΛΙΟ

23.10.2019 | 16:24

Προδημοσίευση: Τι να κάνουμε απέναντι στους μαλάκες

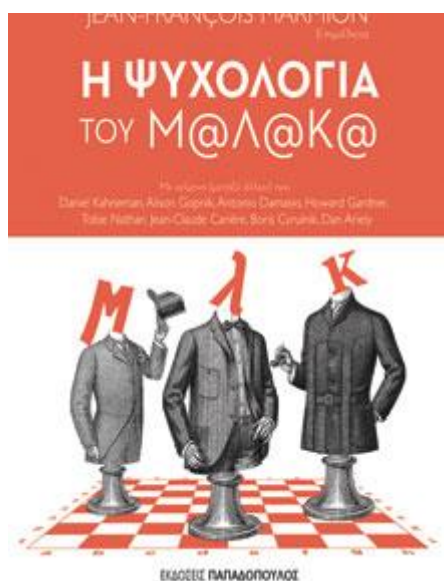
Ο Jean-François Marmion εξηγεί την ψυχολογία του μαλάκα στο βιβλίο με τίτλο «Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ Μ@Λ@Κ@»

A.V. Team

Προδημοσίευση του βιβλίου «Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ Μ@Λ@Κ@», σε επιμέλεια Jean-François Marmion, που θα κυκλοφορήσει σύντομα από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος

Η μαλακία είναι παντού. Χωρίς σύνορα, χωρίς όρια. Ακόμα κι αν δεχτούμε ότι δεν έχει φτάσει ακόμα σε επίπεδα γενικευμένου παροξυσμού, δεν υπήρξε ποτέ τόσο ορατή, ακομπλεξάριστη, αγελαία και αυταρχική όσο στην εποχή μας. Όλοι μας ανεξαιρέτως βλέπουμε, ακούμε, διαβάζουμε καθημερινά μαλακίες. Συγχρόνως, όλοι κάνουμε, σκεφτόμαστε, κλωθογυρίζουμε και λέμε μαλακίες. Όλοι είμαστε ενίοτε μαλάκες, που μαλακίζονται στιγμιαία χωρίς αυτό να επιφέρει ιδιαίτερες συνέπειες. Πέρα από αυτό το μικρό καθημερινό βουητό της μαλακίας, έχουμε δυστυχώς να αντιμετωπίσουμε και τους βρυχηθμούς από τους Μαλάκες με κεφαλαίο Μ, τους μαλάκες με περικεφαλαία, άντρες και γυναίκες. Οι εν λόγω μαλάκες, είτε τους συναντούμε στη δουλειά είτε στην οικογένεια, σαφώς επηρεάζουν τη ζωή μας. Ο Jean-François Marmion επιμελείται αυτό το βιβλίο με τίτλο «Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ Μ@Λ@Κ@» που θα κυκλοφορήσει σύντομα από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος με κείμενα (μεταξύ άλλων) των: Antonio Damasio, Howard Gardner, Daniel Kahneman, Edgar Morin, Tobie Nathan, Alison Gopnik, Jean-Claude Carrière, Boris Cyrulnik, Dan Ariely. Πάρτε μια πρόγευση...

...Ας πάρουμε μερικά παραδείγματα από την κόσμο προ της ενηλικίωσης, καθώς έχει ύψιστη σημασία τους μαλάκες να τους σταματάμε από την πιο τρυφερή τους ηλικία.

Ο νταής μαλάκας

Δημοφιλής εξαιτίας του φόβου που προκαλεί στους συνομηλίκους του, και ολοένα πιο αχόρταγος επομένως γι' αυτή τη μεθυστική δύναμη, ο μαλάκας στο σχολείο, στο γυμνάσιο ή στο λύκειο δεν διστάζει να διαλέξει έναν αποδιοπομπαίο τράγο που τον τρομάζει η βία του και η υψηλή θέση που κατέχει σε όλες τις περιστάσεις. Έτσι, πιασμένος σε μια ιλιγγιώδη και βάνουση δίνη που ολοένα επιταχύνεται, ο μαλάκας μπορεί να χλευάζει το θύμα του (αποκαλώντας το ακριβώς έτσι – μια προσβολή που του αρέσει ιδιαίτερω, γιατί τονίζει άμογα τη σχέση που θέλει να έχει με τον εν λόγω

συνομιλητή του), μετά να το προσβάλλει, να το σπρώχνει, μετά και τα τρία μαζί, μέχρι, γιατί όχι, να το ωθήσει στην αυτοκτονία. Και αυτό πάντα δημόσια (στον πραγματικό ή στον ψηφιακό χώρο), για να είναι σίγουρος ότι θα εδραιώσει τη διαβόητη δημοτικότητά του, που βασίζεται στην τρομοκρατία.

Η μαλακία του παροξύνεται από τις ελάχιστες αρνητικές συνέπειες που αντιλαμβάνεται εκ μέρους του δύσμοιρου συνομιλητή του.

Ομοίως και από το συναίσθημα ισχύος που αντλεί από τους άλλους, οι οποίοι συγχέουν τον θαυμασμό με τον φόβο ή θεωρούν ότι το ένα δεν νοείται χωρίς το άλλο. Έχουμε λοιπόν τον Μοχάμεντ, οκτώ ετών, που πηγαίνει στην τρίτη δημοτικού και του αρέσει το ποδόσφαιρο. Έχει φίλους στην τάξη, πολύ συχνά όμως τον παρενοχλεί ένας ψηλός της πέμπτης, ο Εγκάρ (ο μαλάκας), που είναι πολύ γεροδεμένος και λατρεύει να βάζει τρικλοποδιές σε όλα τα παιδιά της τρίτης όταν παίζουν ποδόσφαιρο, προπάντων όμως στον Μοχάμεντ, που είναι (κατ' ομολογία του) ο λιγότερο γεροδεμένος της τρίτης, ίσως ακόμα και της δευτέρας. Ο Εγκάρ έχει μια δοκιμασμένη τεχνική: πηγαίνει και στέκεται πίσω από τον Μοχάμεντ χωρίς αυτός να τον αντιληφθεί, τον πιάνει από τις μασχάλες και, με μια αρκετά περίπλοκη κίνηση των ποδιών, τον κάνει να σωριάζεται στο προαύλιο όπου διεξάγονται τα ματς. Ο Μοχάμεντ λέει ότι υφίσταται αυτά τα σωριάσματα τρεις φορές σε κάθε διάλειμμα, δηλαδή πάνω από δέκα φορές τη μέρα, και δεν αντέχει άλλο, αλλά δεν ξέρει τι να κάνει για να σταματήσει τον Εγκάρ. Ούτε και θέλει να κόψει το ποδόσφαιρο, το μεγάλο του πάθος, μόνο και μόνο για να αποφύγει αυτές τις τρικλοποδιές.

Όταν τον ρωτάμε τι κάνει ή τι λέει τη στιγμή που βρίσκεται πεσμένος κάτω, απαντά ότι δεν κάνει και δεν λέει τίποτα. Σηκώνεται και συνεχίζει να παίζει σαν να μη συνέβη τίποτα. Αν και ξέρει ότι το μαρτύριό του θα ξαναρχίσει μερικά λεπτά ή μερικές ώρες αργότερα. Ο Μοχάμεντ εξηγεί ότι δεν έχει πει τίποτα στον δάσκαλο επειδή φοβάται ότι τότε ο Εγκάρ θα του κάνει χειρότερα. Δεν έχει μιλήσει ούτε στους γονείς του, για τον ίδιο λόγο: αν το κάνει, πιστεύει, αμέσως θα πάνε να το πουν στον δάσκαλο. Ελπίζει μόνο ο Εγκάρ να μη μείνει στην ίδια τάξη (ενθουσιάστηκε όταν έμαθε ότι ο νόμος πλέον το απαγορεύει) και, όταν ο Μοχάμεντ θα είναι αρκετά μεγάλος για να πάει στο γυμνάσιο, ο δήμιός του θα έχει αλλάξει χόμπι ή στόχο.

Παρά το ποδόσφαιρο, όμως, τα διαλείμματα φαντάζουν ατέλειωτα στον μικρό Μοχάμεντ, και μας ρωτά μήπως έχουμε να του προτείνουμε καμιά άλλη στρατηγική για να κάνει τον «τρικλοποδάκια» να πάψει να ασχολείται μαζί του. Τον συμβουλεύουμε να αλλάξει τη στάση του, ως εξής: πρώτα θα ενημερώσει σχετικά τους φίλους του από την τρίτη που παίζουν μαζί του ποδόσφαιρο, και μετά, μόλις τον ρίξει κάτω ο Εγκάρ, θα μείνει μερικά δευτερόλεπτα πεσμένος και θα αρχίσει να τραγουδάει δυνατά, σε ρυθμό συνθήματος: «εγκάρ, τρικλοποδάκια, τα βάζεις με τριτάκια!». Έπειτα, χτυπώντας παλαμάκια, θα καλέσει και τους φίλους του να πουν όλοι μαζί το κοροϊδευτικό ρεφρέν.

Όπως και συνέβη. Ο Εγκάρ έγινε κατακόκκινος από την ντροπή του μπροστά στα δέκα παιδάκια που τον κοροΐδευαν εν χορώ και δεν ξανάπαιξε ποδόσφαιρο εκείνη τη μέρα. Ούτε ξαναπείραξε ποτέ τον Μοχάμεντ.

Ο ρατσιστής μαλάκας

Ο μπαμπάς της επτάχρονης Ικιμά έχει μείνει εμβρόντητος. Πλησιάζει το καρναβάλι, και έχει αρχίσει να μιλά με την Ικιμά για τη στολή της Γκανέζας πριγκίπισσας που θα φορούσε. Η θεία της, που είναι μοδίστρα, έχει αρχίσει ήδη να τη ράβει και, κατά τον μπαμπά, είναι πραγματικά απίθανη. «Θα χαιρόμαστε πολύ αν φορούσες αυτή τη στολή. Θέλουμε πραγματικά τα παιδιά μας να είναι περήφανα που κατάγονται από την Γκάνα» της λέει ο μπαμπάς.

Πριν από δέκα μέρες, όμως, το κοριτσάκι δήλωσε ότι δεν ήθελε αυτή τη στολή, προτιμούσε να ντυθεί κάτι άλλο, πειρατίνα, πάντως όχι Γκανέζα πριγκίπισσα. Δεν της άρεσε. Τέλος. Την έβρισκε άσχημη. Ο μπαμπάς της επέμεινε, μαλακά στην αρχή, ρωτώντας τη γιατί ή μήπως ήθελε να αλλάξει κάτι στη στολή για να της αρέσει περισσότερο. Αλλά η Ικιμά αρνιόταν να εξηγήσει γιατί άλλαξε γνώμη και ξεσπούσε σε κλάματα όταν οι γονείς της την πίεζαν.

Ο μπαμπάς λοιπόν της είπε ότι δεν είχε επιλογή, γιατί η θεία της ξόδεψε πολύ χρόνο για να της ράψει το υπέροχο φόρεμα και δεν ήταν καθόλου ευγενικό να το αρνηθεί. Όμως η Ικιμά συνέχιζε να αρνείται και να κλαίει. Ο μπαμπάς σκέφτηκε ότι ήταν καπρίτσιο, παιδική αγνωμοσύνη, και έμεινε ανένδοτος: η Ικιμά θα πήγαινε ντυμένη Γκανέζα πριγκίπισσα στην αποκριάτικη γιορτή του σχολείου, από σεβασμό για τη δουλειά της θείας της και από σεβασμό στην καταγωγή της επίσης. Όσο πλησίαζε η ημερομηνία της γιορτής, η Ικιμά πείσμωνε ολοένα περισσότερο – και ο μπαμπάς της θύμωνε ολοένα περισσότερο.

Μια μέρα, λίγες μέρες πριν από το πάρτι μασκέ του σχολείου, η μαμά της Ικιμά λέει στον σύζυγό της ότι της μίλησε η κόρη τους. Φαίνεται ότι μια συμμαθήτριά της στο σχολείο, η Γκρας (ο μαλάκας), αγγίζει τακτικά τα χέρια της Ικιμά και μετά μυρίζει τα δάχτυλά της λέγοντας: «Όπως το περίμενα, αφήνεις κακά παντού κάθε πρωί, ε; Είσαστε αηδιαστικοί εσείς οι μαύροι». Και όλα τα παιδιά την κυκλώνουν και κάνουν γκριμάτσες αηδίας σαν να ήταν κανένας σωρός από περιττώματα.

Η Ικιμά παριστάνει πως δεν ακούει, είπε όμως στη μαμά της ότι δεν της άρεσε που ήταν μαύρη και πως θα ήθελε να είχε μεζ δέρμα, και ότι, αν βάλει την γκανέζικη στολή για το καρναβάλι, όλοι θα την κοροϊδεύουν ακόμα πιο πολύ, και την πειράζει πολύ αυτό. Είπε επίσης ότι δεν είχε πει τίποτα στο σπίτι γιατί ήξερε ότι οι γονείς της, και ιδίως ο μπαμπάς της, θα ενοχλούνταν πολύ.

Ο μπαμπάς της Ικιμά μού είπε:

– Λέτε πως δεν έχει νόημα να μιλήσω στη δασκάλα. Εγώ πάλι θέλω πολύ να πάω να τη δω και να της ζητήσω να στείλει μια επιστολή σε όλους τους γονείς των μαθητών, να τους εξηγήσει τι συμβαίνει και να τους πει να νουθετήσουν ή και να τιμωρήσουν τα παιδιά τους. Είναι πραγματικά απαράδεκτες τέτοιες κουβέντες.

– Έχετε δίκιο, κύριε, είναι απαράδεκτο και πρέπει να σταματήσει. Και, πράγματι, για να γίνει αυτό, μια προσέγγιση είναι ότι βασιζόμαστε στην καλή θέληση των γονιών και των παιδιών, ελπίζοντας ότι η επιστολή αυτή θα είναι αρκετά έντονη για να τους κάνει να αλλάξουν εντελώς συμπεριφορά. Ίσως όμως υπάρχει ο κίνδυνος να συνεχιστεί, ακόμη και τότε, η κατάσταση, με πιο «υπόγειο» τρόπο, οπότε προτιμότερο θα ήταν να δείξουμε στην Ικιμά πώς να υπερασπίζεται τον εαυτό της. Σε αυτή την περίπτωση, θα μπορούσατε να της πείτε ότι, αν δεν βάλει τη στολή, θα είναι σαν να βάζει στέμμα στο

κεφάλι της Γκρας. Σαν να της λέει πως έχει δίκιο που λέει τόσο χαζά και άσχημα πράγματα, και ότι αυτό πραγματικά σας πληγώνει πολύ. Γιατί μια πριγκίπισσα σαν αυτή δεν πρέπει να γονατίζει μπροστά σε μια ύαινα σαν την Γκρας, δεν γίνονται αυτά τα πράγματα. Θα μπορούσε λοιπόν να ρίξει την Γκρας από τον θρόνο της, λέγοντάς της, για παράδειγμα, την επόμενη φορά που θα της κάνει λόγο για το δέρμα της: «Ναι, έτσι είναι, γι' αυτό οι μύγες πάνε και κολλάνε στα κακά. Για έλα, Γκρας, για έλα, το ξέρω πως δεν μπορείς να κρατηθείς».

Προφανώς, η ανταπάντηση θα έκανε πολύ μεγαλύτερη εντύπωση αν η Ικιμά φορούσε και τη στολή της πριγκίπισσας. Αλλά δεν είναι υποχρεωτικό.

Οι ομοφοβικοί μαλάκες

Ο Ελουάν πηγαίνει στην πρώτη τάξη ενός επαγγελματικού λυκείου, και η ζωή του δεν είναι εύκολη. Όλη η τάξη τον κοροϊδεύει και κάνει συνέχεια νύξεις στην ομοφυλοφιλία του, αποκαλώντας τον για παράδειγμα «πουστράκι» ή μιμούμενη πορνογραφικές σκηνές όταν δεν κοιτάζουν οι καθηγητές. Υπάρχουν ακόμα και γκράφιτι γι' αυτόν σε τοίχους του σχολείου.

Ανάμεσα στις χειρότερες αντιδράσεις:

- Ο Μοκτάρ (ο μαλάκας) κάνει πως τον στριμώνχει στους διαδρόμους και απειλεί να τον σκοτώσει «γιατί οι πούστηδες δεν πρέπει να ζουν». Ο Ελουάν τον φοβάται, ο Μοκτάρ μοιάζει να τα εννοεί αυτά που λέει.
- Ο Ντίλαν σπεύδει τρέχοντας και γελάει νευρικά όποτε βλέπει να παρενοχλούν τον Ελουάν, συμμετέχοντας κι αυτός, αν και παραδόξως μοιάζει αμήχανος.
- Η εύσωμη Οσεάν σπρώχνει και προσβάλλει τους πάντες. Ο Ελουάν είναι ένας από τους αγαπημένους στόχους της. Τον αποκαλεί «πιτσουνάκι μου» και τον σφίγγει πάνω στο (πλούσιο) στήθος της λέγοντάς του ότι ξέρει πως να του αλλάξει μυαλά. Όλη η τάξη σκάει στα γέλια.

Μια μέρα, μετά από μια πολύ δύσκολη εβδομάδα, η φιλόλογος του Ελουάν τον καλεί να μιλήσουν.

- Μου φαίνεται πως τα περνάς δύσκολα αυτόν τον καιρό, Ελουάν. Πιστεύεις πως μπορώ να κάνω κάτι;
- Όχι, κυρία, απαντά ο Ελουάν ξεσπώντας σε λυγμούς και πασχίζοντας αδέξια να το κρύψει, πανικοβλημένος από τη σκέψη μήπως κανένας συμμαθητής του τον δει να κλαίει.
- Δεν πρόκειται να κάνω τίποτα χωρίς την άδειά σου, νομίζω όμως ότι υπάρχουν λύσεις για να τους κάνεις να το βουλώσουν.
- Λέτε; Μάλλον δεν τους ξέρετε καλά, κυρία. Δεν τους νοιάζει τίποτα. Εδώ περιμένουν πώς και πώς να φάνε καμιά αποβολή, το φαντάζεστε; Άρα μια κουβέντα ή μια τιμωρία δεν θα τους φοβίσει. Και, ακόμα κι αν αποβάλετε έναν, υπάρχουν άλλοι δέκα από πίσω.

– Το ξέρω, Ελουάν, το ξέρω, γι' αυτό το χτύπημα πρέπει να είναι πιο δυνατό. Αλλά πρέπει να το δώσεις εσύ. Έχω μια ιδέα.

Μια εβδομάδα αργότερα, η φιλόλογος ξεκινά το μάθημα:

– Συνεχίζοντας με τις εκθέσεις σας, σήμερα θα μας μιλήσει ο Ελουάν για ένα θέμα που, όπως ξέρω, σας ενθουσιάζει όλους: την ομοφυλοφιλία.

Όλη η τάξη αρχίζει να σκουντιέται και να μουρμουρίζει βρισιές. Ο Ελουάν αναφέρει στα γρήγορα τον ορισμό, τους αριθμούς και την ιστορία. Κάνει μια μικρή παύση και μετά μπαίνει στο ζουμί:

– Θα ήθελα τώρα να σας μιλήσω για μια αρκετά σοβαρή ασθένεια που λέγεται ομοφοβία. Τίθεται το εξής ερώτημα: ποια είναι τα βαθύτερα αίτια της; Η τάξη αμέσως σωπαίνει...

Συνεχίζει:

– Κατ' αρχάς, η έλλειψη νοημοσύνης. Μερικοί ομοφοβικοί έχουν τόσο μικρό εγκέφαλο που δεν μπορούν να συλλάβουν καν ότι υπάρχουν άνθρωποι με διαφορετική σεξουαλικότητα.

Ο Ελουάν κοιτάζει στα μάτια τον Μοκτάρ και του χαμογελά. Η τάξη αρχίζει να χασκογελά και ο Μοκτάρ τρίζει τα δόντια. Παρεμβαίνει η καθηγήτρια:

– Όντως, τώρα που το λες, οι λίγοι ομοφοβικοί που ξέρω έχουν αυτό το πρόβλημα της σμίκρυνσης εγκεφάλου. Βέβαια, δεν φτάνει οι κακόμοιροι. (Καρφώνει με το βλέμμα τον Μοκτάρ, που έχει ζαρώσει στην καρέκλα του.) Ελουάν, υπάρχουν θεραπείες γι' αυτούς τους διανοητικά ανάπηρους;

– Δυστυχώς, ο εγκέφαλος μερικών παραμένει αλλοιωμένος μέχρι τον θάνατό τους. Μερικές φορές όμως κάποιοι αλλάζουν. Οι πιο κοινωνικοί... Δεύτερος πιθανός παράγοντας, το γεγονός ότι σε ελκύει και σένα κάποιος του ίδιου φύλου και πανικοβάλλεσαι μήπως σε πάρουν χαμπάρι οι άλλοι.

Ο Ελουάν καρφώνει τον Ντίλαν και του στέλνει ένα πεταχτό φιλάκι. Ο Ντίλαν παγώνει και χαμηλώνει το βλέμμα ενώ όλοι τον κοιτάζουν, ελαφρώς τρομοκρατημένοι, γιατί εκείνη τη στιγμή οι πάντες αναρωτιούνται ποιος θα πάρει σειρά μετά.

– Θέλει κανείς άλλος να σχολιάσει τις δύο πρώτες αιτίες αυτής της ασθένειας; ρωτά η καθηγήτρια.

Νεκρική σιγή στην τάξη.

– Τρίτη αιτία που έχουν αναδείξει οι επιστήμονες: μια τεράστια έλλειψη αυτοπεποίθησης, λόγω κάποιου συμπλέγματος. Ο ομοφοβικός σκέφτεται: πρέπει να διώξω την προσοχή των άλλων μακριά από το σύμπλεγμά μου και να την κατευθύνω προς κάποιον που δεν θα υπερασπιστεί τον εαυτό του. Και ποιοι καλύτεροι γι' αυτό από τους ομοφυλόφιλους!

Ο Ελουάν γυρίζει προς την Οσεάν, που ζαρώνει κάτω από το βλέμμα του και λέει:

– Ε, καλά, ούτε ένα αστείο δεν μπορούμε να κάνουμε πια...

Η καθηγήτρια κλείνει τη συζήτηση:

– Εξαιρετικά ενδιαφέροντα όλα αυτά, Ελουάν, ευχαριστούμε.

Τώρα καταλαβαίνουμε καλύτερα τους λόγους αυτής της ασθένειας που μαστίζει την τάξη.

Οι στοχαστές της Σχολής του Πάλο Άλτο (στις αρχές των οποίων βασίζονται τα τρία παραπάνω παραδείγματα) διατύπωσαν και επαλήθευσαν την ακόλουθη υπόθεση: συχνά, ακριβώς αυτό που εφαρμόζουμε για να λύσουμε ένα πρόβλημα όχι μόνο δεν το λύνει, αλλά το κάνει χειρότερο. Συμπεράναν λοιπόν ότι χρειάζεται ενίοτε να κάνουμε ακριβώς το αντίθετο από ό,τι κάναμε μέχρι πρότινος χωρίς αποτέλεσμα, ώστε να λυθεί το πρόβλημα και να ησυχάσουν τα πράγματα.

Η υπόθεση αυτή είναι απολύτως έγκυρη αν θέλουμε να κάνουμε τους μαλάκες να κόψουν τις μαλακίες τους: τα τρία παραπάνω παιδιά έκαναν μια θαρραλέα στροφή 180 μοιρών και έσπασαν τον φαύλο κύκλο παύοντας να δειλιάζουν, να μη λένε τίποτα, να ελπίζουν ότι το πράγμα θα περάσει από μόνο του. Ανταποδίδοντας, ανταπαντώντας, περνώντας στην αντεπίθεση – αντί να υφίστανται τις συμπεριφορές που τόσο τα έκαναν να υποφέρουν.

Πράγματι, αυτός είναι ο αποτελεσματικότερος τρόπος για να κόψεις τον βήχα στους μαλάκες.

Συνέχεια στη σελίδα του βιβλίου: <http://bit.ly/2Bw20JA>